

Jak správně formulovat výukové cíle?

Při formulaci výukových cílů by učitel měl dodržet několik zásad. Výukové cíle by měl formulovat tak, aby byly:

- Komplexní
- Konzistentní (soudržné)
- Kontrolovatelné
- Přiměřené

1. Komplexnost výukového cíle

Pokud je to možné a účelné, měl by každý výukový cíl obsahovat tři typy (ne vždy to jde)

- Kognitivní
 - co a jak se má žák naučit (jaký typ úloh bude muset umět vyřešit – viz hladiny výukových cílů podle Blooma)
- Afektivní
 - jak může učivo ovlivnit hodnoty a postoje žáků
- Psychomotorické
- jaké psychomotorické dovednosti má žák získat (rozvíjet) např. přesné rýsování, nebo zvládnout vytvořit rozvinutý povrch krychle

2. Konzistentnost (soudržnost) výukových cílů

z hlediska vnitřních vazeb mezi cíli jde zejména o:

- nižší cíle, které jsou podřízeny cílům vyšším
- dosažení vyšších cílů je závislé na dosažení cílů nižších

3. Kontrolovatelnost výukových cílů

Při formulaci výukového cíle je důležité jasně formulovat co má žák v které etapě učení umět (zvládnout). To je nejjednodušší u kognitivních a psychomotorických cílů protože fixace afektivních cílů je dlouhodobou záležitostí a tyto cíle jsou obecně obtížně kontrolovatelné.

- Příklady formulace požadovaného výkonu žáka:
 - nakreslí kvádr ve volném rovnoběžném promítání
 - pomocí vzorce vypočítá objem válce
 - ze vzorce vyjádří libovolnou proměnou

Výukový cíl může obsahovat i podmínky. Například za jak dlouho žák odpoví na otázku, zda pracuje samostatně, s učebnicí, tabulkami atp. Nebo lze zmínit i normu výkonu. Tedy

určitý vztah k určenému specifickému cíli. To na příklad znamená kolik úloh z celkového počtu je schopen vyřešit, kolik chyb může udělat atp.

4. Přiměřenost výukového cíle

Většina výukových cílů by měla být splnitelná pro většinu žáků. To znamená, že výukové cíle bychom měli zpravidla formulovat:

- přiměřeně věku a možnostem žáků, (zohlednit mentální a afektivní úroveň a psychomotorické schopnosti jednotlivců)
- výukové cíle vhodným způsobem diferencovat VC: náročnější VC pro nadanější žáky

Dva způsoby formulace výukového cíle	
1. způsob	2. způsob
Úvodní formule + aktivizující sloveso v infinitivu <u>Na konci hodiny bude žák schopen...</u> ...vlastními slovy <u>vysvětlit</u> pojem trojúhelník. ... <u>popsat</u> postup řešení lineární rovnice. ... <u>vysvětlit</u> rozdíly mezi povrchem a objemem tělesa.	Aktivizující sloveso v 3.os.j.č. Žák <u>vlastními slovy vysvětlí</u> pojem trojúhelník. Žák <u>popíše</u> postup řešení lineární rovnice. Žák <u>vysvětlí</u> rozdíly mezi povrchem a objemem tělesa.
Používejte 1. nebo 2. způsob, ale nekombinujte je!!!	

Při formulování výukových cílů se nejčastěji objevují tyto chyby:

Cíl vyjadřuje učitelovu činnost!

- opakování, osvojení nové látky, závěrečné opakování
- probrat a zopakovat učivo
- sdělit výukové učivo
- seznámit žáky s trojčlenkou
- naučit žáky rýsovat trojúhelník ze tří stran

Cíl je shodný s tématem hodiny!

- lineární nerovnice
- algebraické výrazy
- mocniny s racionálním mocnitelem
- lineární funkce

Cíl je formulován příliš obecně!

- poznat rozdíl mezi kružnicí a kruhem

u takto formulovaných cílů chybí podmínky, kvalita a kritéria žákova výkonu.

Použitá literatura

- PASCH, Marvin, GARDNER Trevor G., SOARKS-LANGEROVÁ Georgia, STARKOVÁ Alane J., MOODYOVÁ, Christella D. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. 424 s. ISBN 80-7178-127-4.
- KALHOUS, Zdeněk et OBST, Otto: *Školní didaktika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4
- KYRIACOU, Chris: *Klíčové dovednosti učitele*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. 155 s. ISBN 80-7178-965-8.